

**РІДКІСНІ ДЛЯ УКРАЇНИ ВИДИ МІКСОМІЦЕТІВ ІЗ ГЕРБАРІЮ ЛЬВІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Т. Кривомаз¹, І. Дудка²

¹Київський національний університет будівництва і архітектури
пр. Повітрофлотський, 31, Київ 03680, Україна
e-mail: ecol@i.ua

²Інститут ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України
вул. Терещенківська, 2, Київ 01601, Україна
e-mail: i_dudka@mail.ru

Проаналізована частина колекції міксоміцетів Г. Кшеменевської з гербарію Львівського національного університету імені Івана Франка, що налічує 230 зразків, які належать до 79 видів міксоміцетів, зібраних протягом 1925–1940 років в Україні та Польщі, а також отриманих методом вологої камери. Виділено 20 видів міксоміцетів, рідкісних для України, з яких 8 (*Barbeyella minutissima*, *Colloderma oculatum*, *Comatricha brachyopus*, *Cribraria mirabilis*, *Elaeomyxa cerifera*, *Lamproderma columbinum*, *Lepidoderma tigrinum* та *Perichaena pedata*) не були знайдені повторно на території нашої країни.

Ключові слова: міксоміцети, гербарій, рідкісні види.

У 30-х рр. ХХ століття професор Львівського університету Гелена Кшеменевська розпочала активне вивчення міксоміцетів. Після Другої світової війни видатна польська дослідниця переїхала до Вроцлава. Частина її колекції міксоміцетів, зібраних протягом 1925–1940 рр. на території України та Польщі, залишилася в гербарії Львівського національного університету імені Івана Франка (LW), де зберігається дотепер. Зразки з України переважно представлені зборами з Українських Карпат, а також зі Львова та його околиць. У Карпатах Г. Кшеменевська збирала матеріал у Чорногірському масиві на базі Заросляк (121 зразок, 50 видів), що біля підніжжя г. Говерли на висоті 1300 м н.р.м. – тепер Говерлянське лісництво Карпатського НПП у Яремчанському р-ні Івано-Франківської обл. Східні схили Чорногори досліджувала у районі Чивчинських гір понад річкою Чорний Черемош на південь від села Буркут (8 зразків, 7 видів) – тепер Верховинський р-н Івано-Франківської області. Кілька зразків було зібрано в цьому ж районі в околицях с. Бистрець на висоті 1 000 м н.р.м. (5 зразків, 5 видів). У Яворівському р-ні поблизу с. Янів (зараз с. Івано-Франкове, Львівська обл.) був відібраний зразок субстрату, на якому у вологій камері виявлено *Diderma hemisphaericum*. У Львові Г. Кшеменевська проводила збір міксоміцетів у ботанічному саду Львівського університету (39 зразків, 24 види), що тепер на вул. Кирила та Мефодія. Крім того, в гербарії збереглися окремі знахідки з інших районів міста: наприклад, *Arcyria denudata* була знайдена на вулиці Погулянка на околиці Львова. Також польська дослідниця працювала поблизу м. Дубляни у Жовківському р-ні, де була знайдена *Lamproderma arcyrioides*. На субстраті з с. Підбірці Пустомитівського р-ну Львівської обл. методом вологої камери було виявлено *Perichaena pedata*. Збори міксоміцетів на території Польщі представлені в гербарії зразками з м. Білосток Підляського воєводства (45 зразків, 27 видів), м. Троки Віленського воєводства (*Lycogala epidendrum*) та з волості Хлопище Підкарпатського воєводства (*Perichaena chrysosperma*), а також 2 види (*Cribraria microcarpa* та *C. tenella*) з Радковиці. Більша частина даних із колекції увійшла до двох

публікацій Г. Кшеменевської 1934 та 1937 рр. [14, 15], проте не всі зразки, наведені в цих працях, депоновані в гербарії.

У 1994 р. нами було проаналізовано 230 гербарних зразків (табл. 1), що належать до 79 видів міксоміцетів відповідно до сучасної номенклатури [16]. За окремий зразок вважається колонія одного виду міксоміцетів, що утворилась на окремому фрагменті субстрату. Міксоміцети з колекції Г. Кшеменевської належать до 29 родів, 10 родин, 6 порядків і 2 класів відділу Мухомycota. Серед порядків міксоміцетів за кількістю видів переважали Trichiales та Physarales (по 20 видів) і дещо поступалися їм Stemonitales (18) та Liceales (17). Найбільше видів міксоміцетів гербарію налічується у родинях Stemonitidaceae (18 видів), Cribrariaceae, Physaraceae та Trichiaceae (по 12 видів у кожній). Серед родів у гербарії за кількістю переважають *Cribraria* Pers. (11 видів), *Arcyria* F.H. Wigg. (8), *Physarum* Pers. та *Trichia* Haller – по 7 видів у кожному. Найбільшою кількістю зразків у гербарії представлені *Stemonitis axifera* (10 зразків), *Enerthenema papillatum* (9), *Cribraria argillacea* та *Fuligo septica* (по 8), а також *Cribraria cancellata*, *Cribraria ferruginea*, *Lycogala epidendrum* (по 7).

Збір матеріалу Г. Кшеменевська проводила переважно восени у вересні (68 зразків) та жовтні (32 зразки), а також улітку в липні (49 зразків) та серпні (41 зразок). У гербарії зберігається лише по одному зразку, виявленому в інші місяці: *Badhamia panacea* у листопаді та *Cribraria microcarpa* у квітні. Переважна більшість міксоміцетів (50 видів) у колекції представлена ксилотрофною екологічною групою міксоміцетів, які утворюють спороношення на відмерлій деревині. Також є зразки, отримані в результаті вирощування міксоміцетів методом вологої камери: *Arcyria cinerea*, *Diderma hemisphaericum*, *Didymium difforme*, *D. iridis*, *D. squamulosum*, *D. trachysporum*, *Lamproderma arcyrioides*, *Licea minima*, *Perichaena corticalis*, *P. chrysosperma*, *P. pedata*, *Physarum bivalve*, *Ph. compressum* та *Ph. didermoides*. Специфікою львівської колекції Г. Кшеменевської є наявність представників екологічної групи копрофільних міксоміцетів, яким сучасні українські дослідники приділяють недостатню увагу. На екскрементах трав'янистих тварин дослідниця виростила в умовах вологої камери *Arcyria cinerea*, *Didymium trachysporum*, *Lamproderma arcyrioides*, *Perichaena corticalis* та *Physarum compressum*, що зберігаються в гербарії.

Для оцінки частоти трапляння видів міксоміцетів застосовується спеціальна шкала, згідно з якою види розміщуються відповідно до загальної кількості їхніх зразків: масові, поширені, звичайні та рідкісні. Серед видів, представлених у колекції, 24 види міксоміцетів масово трапляються на території України, 50 належать до поширених, 8 є звичайними, а 20 – рідкісними. На особливу увагу заслуговують види міксоміцетів, які належать до останньої категорії, тому розглянемо їх детальніше. У Львівському ботанічному саду в жовтні 1933 р. (опубліковано як знахідка 1935 р.) Г. Кшеменевська знайшла *Physarum robustum*, що підписаний на гербарному зразку як *Physarum nutans* var. *robustum*. Повторно цей вид вдалося виявити на території України тільки через 70 років у Західному Лісостепу [6] та в Українських Карпатах [11]. У гербарії представлені зразки *Physarum didermoides*, виявлені методом вологої камери зі субстратів, зібраних у м. Білосток (Польща) у 1928 та 1930 рр. Зразки ж з України, котрі знайшла Г. Кшеменевська в липні 1934 р. на корі явора у Львівському ботанічному саду [15], в гербарії LW відсутні. В Україні цей вид уперше зареєстрований у Правобережному Поліссі [10] та значно пізніше – на території Харківського Лісостепу [3]. Наявність у гербарії 4 зразків *Symphytocarpus flaccidus*, знайдених у м. Білосток, свідчить про поширеність даного виду в Польщі. На території України цей вид був зареєстрований тільки в ХХІ ст. у Харківському Лісостепу [3] та Галицькому національному природному парку [4], одна частина якого належить до району Прикарпатських лісів, а інша – до Західноукраїнських лісів. Знайдена Х. Кшеменевською у старому Львівському ботанічному

саду *Arcyria affinis*, через багато років також була виявлена у Галицькому національному природному парку [4] та в Харківському Лісостепу [3]. Крім того, цей вид був знайдений у Гірському Криму під час експедиції Шостого міжнародного конгресу систематики та екології міксоміцетів [2]. Ця експедиція також виявила *Diderma umbilicatum* уперше за довгі роки після знахідки даного виду Г. Кшеменевською на території Чорногори. Представлений у колекції зразком з Білостока *Didymium trachysporum* уперше був знайдений в Україні тільки через 70 років у районі Гірського Криму [9]. Виявлена у Чорногорі Г. Кшеменевською *Cribraria macrocarpa*, вперше була зареєстрована на Правобережному Поліссі [8]. Повторно цей вид був виявлений у Карпатських Лісах у 1994 р. [1]. Наприкінці XIX та на початку XX ст. *Cribraria purpurea* неодноразово згадували польські автори із західного регіону України [13, 14, 18], проте тільки нещодавно цей вид вдалося знову знайти в Карпатських Лісах [5]. Також існують відомості про знахідку *Cribraria ferruginea* в Карпатських Лісах [12] раніше від Г. Кшеменевської, однак сучасним дослідникам поки що не вдалося виявити цей вид на території України. Незважаючи на те, що представлена в гербарії *Licea pusilla* досить поширена у Західній Європі та Південній Америці, в Україні цей вид знайдено тільки в Криму [4, 7].

Таблиця

Список опрацьованих видів міксоміцетів колекції Г. Кшеменевської з гербарію Львівського національного університету імені Івана Франка

№	Види міксоміцетів		Кількість зразків	Місце знаходження	Дата
	Сучасна назва	Підпис на гербарному зразку			
1	2	3	4	5	6
1	<i>Amaurochaete atra</i> (Alb. & Schwein.) Rostaf.	<i>Amaurochaete fuliginosa</i> Macbr.	1	Білосток	VI.32
2	* <i>Arcyria affinis</i> Rostaf.	<i>Arcyria affinis</i> Rost.	2	Ботанічний сад ЛУ	IX.33, IX.35
3	<i>A. cinerea</i> (Bull.) Pers.	<i>A. cinerea</i> Pers.	4	Бистрець, Ботанічний сад ЛУ, Чорногора	1926, 1929, 1932, 1934
4	<i>A. denudata</i> (L.) Wettst.	<i>A. denudata</i> Wettst.	4	Ботанічний сад ЛУ, Львів	X.31, X.33, X.34, IX.40
5	<i>A. ferruginea</i> Saut.	<i>A. ferruginea</i> Sauter.	2	Ботанічний сад ЛУ	VII.27, VI.29
6	<i>A. incarnata</i> (Pers. ex J.F. Gmel.) Pers.	<i>A. incarnata</i> Pers. <i>A. incarnata</i> var. <i>fulgens</i> Lister	5	Білосток, Ботанічний сад ЛУ, Чорногора	VIII.28, X.30, IX.32, VII.34, VIII.34
7	<i>A. obvelata</i> (Oeder) Onsberg	<i>A. nutans</i> Grev.	1	Чорногора	VII.33
8	<i>A. oerstedii</i> Rostaf.	<i>A. oerstedii</i> Rost.	2	Чорногора	X.30, VII.33
9	<i>A. pomiformis</i> (Leers) Rostaf.	<i>A. pomiformis</i> Rost.	1	Ботанічний сад ЛУ	VII.33
10	<i>Badhamia foliicola</i> Lister	<i>Badhamia foliicola</i> Lister	3	Ботанічний сад ЛУ	X.30, IX.33, VIII.34
11	<i>B. macrocarpa</i> (Ces.) Rostaf.	<i>B. macrocarpa</i> Rost.	2	Ботанічний сад ЛУ	VII.33, VII.34

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6
12	<i>B. panicea</i> (Fr.) Rostaf.	<i>B. panicea</i> Rost.	2	Ботанічний сад ЛУ	X.33, XI.33
13	* <i>Barbeyella minutissima</i> Meyl.	<i>Barbeyella minutissima</i> Meylan	2	Чорногора	X.31, IX.32
14	<i>Ceratiomyxa fruticulosa</i> (Müll.) T.Macbr.	<i>Ceratiomyxa fruticulosa</i> Macbr.	1	Чорногора	VII.30
15	<i>Clastoderma debaryanum</i> A. Blytt	<i>Clastoderma debaryanum</i> Blytt	3	Чорногора	IX.29, VIII.31, VIII.32, VII.34
16	<i>Collaria arcyryonema</i> (Rostaf.) Nann.-Bremek. ex Lado	<i>Lamproderma arcyryonema</i> Rostaf.	1	Білосток	
17	* <i>Colloderma oculatum</i> (C. Lippert) G. Lister	<i>Colloderma oculatum</i> (G. Lister) Lippert <i>C. dubium</i> Krzemien.	5	Чорногора	IX.29, IX.31, IX.32, IX.33
18	<i>Comatricha alta</i> Preuss	<i>Comatricha alta</i> Preuss	2	Ботанічний сад ЛУ, Чорногора	X.30, VII.34
19	* <i>C. brachypus</i> (Meyl.) Meyl.	<i>C. brachypus</i> Meylan	3	Чорногора	X.30, IX.32, IX.34
20	<i>C. laxa</i> Rostaf.	<i>C. laxa</i> Rost.	1	Ботанічний сад ЛУ	VII.33
21	<i>C. nigra</i> (Pers. ex J.F. Gmel.) J. Schröt.	<i>C. nigra</i> Schröter	2	Ботанічний сад ЛУ, Чорногора	VII.33, VIII.33
22	<i>Cribraria argillacea</i> (Pers. ex J.F. Gmel.) Pers.	<i>Cribraria argillacea</i> Pers.	8	Чорногора	VII.30, VIII.31, IX.31, VII.32, VIII.32, IX.32, VII.33
23	<i>C. aurantiaca</i> Schrad.	<i>C. vulgaris</i> var. <i>aurantiaca</i> (Schrad.) Pers.	1	Чорногора	VII.31
24	<i>C. cancellata</i> (Batsch) Nann.- Bremek.	<i>Dictydium cancellatum</i> Macbr. <i>D. cancellatum</i> f. <i>anomalum</i> Jahn	7	Білосток, Чивчин, Чорногора	VI.26, IX.29, VII.31, VIII.31, VII.32, IX.32
25	* <i>C. ferruginea</i> Meyl.	<i>C. ferruginea</i> Meylan.	7	Чорногора	VIII.29, IX.29, IX.30, X.30, VIII.31, IX.31, IX.32
26	* <i>C. macrocarpa</i> Schrad.	<i>C. macrocarpa</i> Schrad.	1	Чорногора	IX.32
27	<i>C. microcarpa</i> (Schrad.) Pers.	<i>C. microcarpa</i> Pers.	1	Радковиця	IV.05
28	* <i>C. mirabilis</i> (Rostaf.) Massee	<i>Dictydium mirabile</i> Meylan.	3	Ботанічний сад ЛУ, Чорногора	IX.32, IX.33

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6
29	<i>C. piriformis</i> Schrad.	<i>C. piriformis</i> var. <i>notabilis</i> Rex	4	Ботанічний сад ЛУ, Чорногора	IX.29, VIII.31, IX.32
30	* <i>C. purpurea</i> Schrad.	<i>C. purpurea</i> Schrad.	5	Ботанічний сад ЛУ, Чорногора	IX.29, X.30, IX.31, IX.32
31	<i>C. rufa</i> (Roth) Rostaf.	<i>C. rufa</i> Rost.	2	Чорногора	X.30, IX.32
32	<i>C. tenella</i> Schrad.	<i>C. tenella</i> var. <i>concinna</i> G. Lister	2	RW, Чорногора	1929, VII.31
33	<i>Dictydiaethalium plumbeum</i> (Schumach.) Rostaf.	<i>Dictydiaethalium plumbeum</i> Rost.	2	Ботанічний сад ЛУ	VIII.34, X.34
34	* <i>Diderma hemisphaericum</i> (Bull.) Hornem.	<i>Diderma hemisphaericum</i> Hornem.	2	Білосток, Ян	1926, 1930
35	<i>D. radiatum</i> (L.) Morgan	<i>D. radiatum</i> Morgan	3	Чорногора	X.30, IX.31, VII.33
36	* <i>D. umbilicatum</i> Pers.	<i>D. umbilicatum</i> Pers.	1	Чорногора	IX.32
37	<i>Didymium difforme</i> (Pers.) Gray	<i>Didymium difforme</i> Duby	2	Ботанічний сад ЛУ, Чорногора	1925, 1930
38	<i>D. iridis</i> (Ditmar) Fr.	<i>D. nigripes</i> var. <i>xanthopus</i> Lister	3	Ботанічний сад ЛУ	1928, 1931, 1933
39	<i>D. nigripes</i> (Link) Fr.	<i>D. nigripes</i> Fries.	2	Білосток	VIII.28, VIII.29
40	<i>D. squamulosum</i> (Alb. & Schwein.) Fr. & Palmquist	<i>D. squamulosum</i> Fries	3	Білосток, Ботанічний сад ЛУ, Чорногора	1926, 1930
41	* <i>D. trachysporum</i> G. Lister	<i>D. trachysporum</i> G. Lister	1	Білосток	1930
42	* <i>Elaeomyxa cerifera</i> (G. Lister) Hagelst.	<i>Diachea cerifera</i> G. Lister	3	Чорногора	1925, X.30, IX.32
43	<i>Enerthenema papillatum</i> (Pers.) Rostaf.	<i>Enerthenema papillatum</i> Rost.	9	Білосток, Бистрець, Ботанічний сад ЛУ, Чивчин, Чорногора	VII.29, VIII.29, VII.31, VIII.31, VI.32, IX.32, VII.33, VII.34
44	<i>Fuligo septica</i> (L.) F.H. Wigg.	<i>Fuligo septica</i> var. <i>candida</i> R.E. Fries. <i>F. rufa</i> Pers.	8	Білосток, Ботанічний сад ЛУ, Чорногора	VIII.29, IX.29, IX.30, VII.32, VII.33, IX.33
45	<i>Lamproderma arcyrioides</i> (Sommerf.) Rostaf.	<i>Lamproderma violaceum</i> Rost.	1	Дубляни	1926

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6
46	* <i>L. columbinum</i> (Pers.) Rostaf.	<i>L. columbinum</i> Rost. <i>L. columbinum</i> f. <i>globosa</i> Meylan. <i>L. subglobosum</i> Meylan.	7	Чорногора	IX.29, X.30, IX.31, IX.32 1925, VIII.27, VIII.28, X.30, VII.31, VII.33 1925
47	<i>Leocarpus fragilis</i> (Dicks.) Rostaf.	<i>Leocarpus fragilis</i> (Dicks.) Rostaf.	6	Білосток, Чивчин, Чорногора	1928, X.30 VIII.29
48	* <i>Lepidoderma tigrinum</i> (Schrad.) Rostaf.	<i>Lepidoderma tigrinum</i> Rost.	1	Чорногора	IX.30, VIII.31 1926
49	<i>Licea minima</i> Fr.	<i>Licea minima</i> Fr.	2	Білосток, Чорногора	1928, X.30
50	* <i>L. pusilla</i> Schrad.	<i>L. pusilla</i> Schrad.	1	Чорногора	VIII.29
51	<i>L. variabilis</i> Schrad.	<i>L. flexuosa</i> Pers.	2	Білосток, Чорногора	IX.30, VIII.31
52	<i>Lycogala epidendrum</i> (L.) Fr.	<i>Lycogala epidendrum</i> Fries	7	Білосток, Троки, Чивчин, Чорногора	VIII.29, IX.30, X.30, VII.31, VII.33, VII.34, IX.34 1926
53	<i>Metatrichia vesparia</i> (Batsch) Nann.-Bremek. ex G.W. Martin & Alexop.	<i>Hemitrichia vesparium</i> Macbr.	1	Білосток	IX.30
54	<i>Perichaena chrysosperma</i> (Curr.) Lister	<i>Perichaena chrysosperma</i> Lister	1	Хлопице	1926
55	<i>P. corticalis</i> (Batsch) Rostaf.	<i>P. corticalis</i> Rost.	4	Ботанічний сад ЛУ, Чорногора	1925, 1926, 1929, VIII.34 VI.31, X.34 1926
56	<i>P. depressa</i> Lib.	<i>P. depressa</i> Libert.	2	Ботанічний сад ЛУ	VI.31, X.34 1926
57	* <i>P. pedata</i> (Lister & G. Lister) Lister ex E. Jahn	<i>P. pedata</i> Jahn	1	Підбірці	1926
58	<i>Physarum album</i> (Bull.) Chevall.	<i>Physarum nutans</i> Pers.	3	Білосток, Чорногора	IX.30, X.30, IX.32 1938
59	<i>Ph. bivalve</i> Pers.	<i>Ph. sinuosum</i> Weinm.	1	Ботанічний сад ЛУ	1930, 1931
60	<i>Ph. compressum</i> Alb. & Schwein.	<i>Ph. compressum</i> Alb. & Schw.	2	Білосток	1930, 1931
61	* <i>Ph. didermoides</i> (Pers.) Rostaf.	<i>Ph. didermoides</i> Rost.	2	Білосток	1928, 1930
62	<i>Ph. leucopus</i> Link	<i>Ph. leucopus</i> Link	1	Ботанічний сад ЛУ	X.35
63	* <i>Ph. robustum</i> (Lister) Nann.-Bremek.	<i>Ph. nutans</i> var. <i>robustum</i> Lister	1	Ботанічний сад ЛУ	X.33
64	<i>Ph. viride</i> (Bull.) Pers.	<i>Ph. aurantium</i> Pers.	1	Чивчин	VII.32

Закінчення таблиці

1	2	3	4	5	6
65	<i>Reticularia splendens</i> Morgan	<i>Enteridium rozeanum</i> Wing.	2	Білосток, Чорногора	IX.29, IX.30
66	<i>Stemonitis axifera</i> (Bull.) T. Macbr.	<i>Stemonitis ferruginea</i> Ehrenb. <i>S. smithii</i> Macbr.	10	Білосток, Ботанічний сад ЛУ, Чивчин, Чорногора	VIII.28, VII.29, VIII.29, VII.30, X.30, VII.31, VIII.31, IX.32, VII.33, VII.34
67	<i>S. flavogenita</i> E. Jahn	<i>S. flavogenita</i> Jahn	3	Чорногора	VII.31, VIII.32, VII.33
68	<i>S. fusca</i> Roth	<i>S. fusca</i> var. <i>rufescens</i> Lister	5	Білосток, Чивчин, Чорногора	VIII.29, VIII.31, IX.31, VII.32
69	<i>S. virginensis</i> Rex	<i>S. virginensis</i> Rex	3	Білосток, Ботанічний сад ЛУ	VIII.28, VIII.29, VII.34
70	<i>Stemonitopsis hyperopta</i> (Meyl.) Nann.-Bremek.	<i>Stemonitis hyperopta</i> Meylan	5	Білосток, Чорногора	VIII.28, VIII.29, IX.29, VII.31, VII.33
71	<i>S. typhina</i> (F.H. Wigg.) Nann.- Bremek.	<i>Comatricha typhoides</i> Rost.	1	Чорногора	IX.32
72	* <i>Symphytocarpus flaccidus</i> (Lister) Ing & Nann.-Bremek.	<i>Stemonitis splendens</i> var. <i>flaccida</i> Lister	4	Білосток	VIII.29, VII.31, VII.33, VIII.33
73	<i>Trichia botrytis</i> (J.F. Gmel.) Pers.	<i>Trichia botrytis</i> Pers.	3	Чорногора	IX.25, X.30, IX.32
74	<i>T. decipiens</i> (Pers.) T. Macbr.	<i>T. decipiens</i> Macbr.	4	Білосток, Чорногора	IX.25, IX.30, X.30, VIII.31
75	<i>T. favoginea</i> (Batsch) Pers.	<i>T. favoginea</i> Pers.	6	Чорногора	IX.29, X.30, VIII.31, IX.31, IX.32, X.33
76	<i>T. persimilis</i> P. Karst.	<i>T. persimilis</i> Berk.	1	Чорногора	IX.32
77	<i>T. scabra</i> Rostaf.	<i>T. scabra</i> Rost.	1	Чорногора	X.30
78	* <i>T. subfusca</i> Rex	<i>T. subfusca</i> Rex	3	Чорногора	X.30, VIII.31, IX.32
79	<i>T. varia</i> (Pers. ex J.F. Gmel.) Pers.	<i>T. varia</i> Pers.	2	Білосток, Чорногора	IX.30, X.30

Примітка: * – рідкісні для України види міксоміцетів.

Вісім видів міксоміцетів *Barbeyella minutissima*, *Colloderma oculatum*, *Comatricha brachypus*, *Cribraria mirabilis*, *Elaeomyxa cerifera*, *Lamproderma columbinum*, *Lepidoderma tigrinum* та *Perichaena pedata*, які виявила Г. Кшемєнєвська, так і не були знайдені повторно на території України. Додатковий аналіз зразків підтвердив визначення автора, як і можливість їхнього знаходження на території України. Для виявлення деяких із цих видів необхідно враховувати специфіку морфології, екології, особливо їхніх субстратних уподобань і приуроченості до різних біотопів. Так, непомітні мікроскопічні спорангії *Barbeyella minutissima* утворюються у своєрідних ізольованих місцезнаходженнях, а саме в затінених прохолодних місцях на повалених, позбавлених кори стовбурах хвойних дерев, вкритих таломами печіночників і мохами, а також вологою плівкою водоростей. Сподіваємося, що подальші ретельні дослідження субстратів, вкритих мохами, дадуть змогу виявити нові локалітети рідкісних бріофільних міксоміцетів – таких як *Colloderma oculatum*, *Lamproderma columbinum* та *Lepidoderma tigrinum*. До рідкісних видів не тільки на території України, але й у всьому світі належить *Comatricha brachypus*. Темні спорангії цього виду зазвичай менше 1 мм заввишки, тому їх важко помітити неозброєним оком на субстраті. *Cribraria mirabilis* досить поширена на відмерлих деревних субстратах у помірних зонах, особливо в гірській місцевості. *Elaeomyxa cerifera* зареєстрована практично на всіх континентах, але трапляється не дуже часто. Цей вид вважається приуроченим до відмерлої деревини широколистяних лісів, а також може траплятись у гірських зонах. *Perichaena pedata* також належить до відносно поширених видів, які можна виявити на листовому опаді та відмерлих трав'янистих залишках у лісах різних регіонів світу.

Таким чином, колекція міксоміцетів Г. Кшемєнєвської є унікальним зібранням цих грибоподібних організмів в Україні. Вона є найдавнішою за датами зборів у нашій країні, а за розмірами – найбільшою в західному регіоні України. Особливу цінність у колекції становлять рідкісні види, які мають стати об'єктом дослідження сучасних українських спеціалістів із видового різноманіття цієї групи організмів. Якщо згадані види не будуть знайдені, вони стають претендентами на включення до чергового видання Червоної книги України. Наукового значення колекція Г. Кшемєнєвської набуває як практична база для здійснення моніторингу змін видового складу міксоміцетів у часовому діапазоні. Загалом наявність відмінностей видового складу міксоміцетів свідчить про те, що кліматичні зміни і трансформації рослинного покриву критичним чином впливають на їхнє поширення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дудка І. О., Кривомаз Т. І. Нові види міксоміцетів з Українських Карпат // Укр. ботан. журнал. 1996. Т. 53 (6). С. 710–716.
2. Звіт про експедиції по збору міксоміцетів протягом Шостого міжнародного конгресу з систематики та екології міксоміцетів (Нікітський ботанічний сад, Ялта, 4–11 жовтня 2008) [заг. ред. Д.В. Леонт'єв, А.В. Кочергіна, Т.І. Кривомаз]. К.;Х.: Всеукр. екол. тов-во, 2009. 24 с.
3. Леонт'єв Д. В. Видовой состав миксомицетов (Мухомycota) национального природного парка «Гомольшанские леса» (Украина) // Микология и фитопатология. 2006. Т. 40 (3). С. 218–230.
4. Леонт'єв Д. В., Дудка І. О., Маланюк В. Б., Кочергіна А. В. Міксоміцети Галицького Національного Природного парку // Укр. ботан. журнал. 2011. Т. 68 (5). С. 604–617.
5. Леонт'єв Д. В., Дудка І. О., Маланюк В. Б., Ван Хууф Й. П. М. Міксоміцети природного заповідника «Горгани» // Укр. ботан. журнал. 2013. № 1. С. 94–102.

6. Морозова І. І., Леонт'єв Д. В. Міксоміцети природного заповідника «Медобори» (Тернопільська область) // Заповідна справа в Україні. 2009. Т. 16 (2). С. 40–44.
7. Новожилов Ю. К. Эпифитные миксомицеты некоторых районов СССР. Анализ распределения по типам субстратов и местообитаниям // Микология и фитопатология. 1988. Т. 22 (4). С. 301–307.
8. Підоплічко М. М. Критичні матеріали до флори міксоміцетів України // Журнал Біоботан. циклу АН УРСР. 1932. № 3–4. С. 69–102.
9. Романенко Е. А. Видовое разнообразие подстилковых миксомицетов Крымского природного заповедника (Украина, Крым) // Микология и фитопатология. 2002. Т. 36 (5). С. 51–58.
10. Целле М. А. Матеріали до флори міксоміцетів України // Вісн. Київ. ботсаду. 1925. Вип. 2. С. 31–39.
11. Dudka O. I., Leontyev D. V. Myxomycetes in virgin forests of Carpathian biosphere reserve // *Studia Biologica*. 2011. Vol. 5. N 1. P. 45–56.
12. Jarocki M. J. Mycetozoa from the Czarnohora Mountains in the Polish Eastern Carpathians // *Bull. Acad. Polon. Sci. Lett.* 1931. Ser. B. P. 447–464.
13. Krupa J. Zapiski mycologiczne z okolic Lwowa i Karpat Stryjskich // *Sprav. Kom. Fyzyogr.* 1889. T. 23 (1). P. 141–169.
14. Krzemieniewska H. Sluzowce Karpat Wschodnich // *Kosmos*. 1934. Vol. 59. P. 207–223.
15. Krzemieniewska H. Sluzowce zebrane w starym ogrodzie botanicznym we Lwowie // *Kosmos*. 1937. Vol. 62. P. 17–26.
16. Lado C. An on line nomenclatural information system of Eumycetozoa. 2010. (<http://www.nomen.eumycetozoa.com>).
17. Leontyev D. V., McHugh R., Fefelov K. A., Kochergina A. V. New and rare Myxomycetes of Ukraine 2. South-West Crimea // *Nova Hegwigia*. 2011. Vol. 92 (1–2). P. 245–256.
18. Namyslowski B. Sluzowce i grzyby Galicyi i Bukowiny // *Pam. Fyzyogr.* 1914. Vol. 22. P. 1–150.

Стаття: надійшла до редакції 05.09.13

доопрацьована 29.10.13

прийнята до друку 20.11.13

RARE FOR UKRAINE MYXOMYCETES SPECIES FROM HERBARIUM OF IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY OF LVIV

T. Kryvomaz, I. Dudka

¹*Kyiv National University of Construction and Architecture
31, Povitroflotskyi Ave., Kyiv 03680, Ukraine
e-mail: ecol@i.ua*

²*M.G. Kholodny Institute of Botany of NAS of Ukraine
2, Tereshchenkivska St., Kyiv 01601, Ukraine
e-mail: i_dudka@mail.ru*

The part of myxomycetes collection from herbarium of Ivan Franko Lviv National University was analyzed. This part have 230 samples of 79 myxomycetes species collected by Helena Krzemieniewska during 1925–1940 in Ukraine and Poland and growing in moist

chamber. 20 myxomycetes species identified as rare for Ukraine and 8 (*Barbeyella minutissima*, *Colloderma oculatum*, *Comatricha brachypus*, *Cribraria mirabilis*, *Elaeomyxa cerifera*, *Lamproderma columbinum*, *Lepidoderma tigrinum* та *Perichaena pedata*) still didn't found on territory of our country.

Keywords: myxomycetes, herbarium, rare species.

РЕДКИЕ ДЛЯ УКРАИНЫ ВИДЫ МИКСОМИЦЕТОВ ИЗ ГЕРБАРИЯ ЛЬВОВСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ ИВАНА ФРАНКО

Т. Кривомаз¹, И. Дудка²

¹Киевский национальный университет строительства и архитектуры
пр. Воздухофлотский, 31, Киев 03680, Украина
e-mail: ecol@i.ua

²Институт ботаники имени М.Г. Холодного НАН Украины
ул. Терещенковская, 2, Киев 01601, Украина
e-mail: i_dudka@mail.ru

Проанализирована часть коллекции миксомицетов Гелены Кшеменевской из гербария Львовского национального университета имени Ивана Франко, которая насчитывает 230 образцов, принадлежащих к 79 видам миксомицетов, собранных в течение 1925–1940 годов в Украине и Польше, а также полученных методом влажной камеры. Выделено 20 видов миксомицетов, редких для Украины, из которых 8 (*Barbeyella minutissima*, *Colloderma oculatum*, *Comatricha brachypus*, *Cribraria mirabilis*, *Elaeomyxa cerifera*, *Lamproderma columbinum*, *Lepidoderma tigrinum* та *Perichaena pedata*) не были найдены повторно на территории нашей страны.

Ключевые слова: миксомицеты, гербарий, редкие виды.